

ולא נחלקו רב ושמואל אלא כשלא בעל⁽¹²⁸⁾,
וכנסה סתם, האם אחולי אחיל לתנאיה, או
לא.

אמר רב יוסף בר אבא, אמר רבי מנחם,
אמר רב אמין: רק המקדש בפחות משה
פרוטה ובעל, צריכה הימנו גט. כיון שבהא
הוא דלא טעי, [איננו טועה לומר שיועילו
קידושי אף בפחות משה פרוטה], ובעל
לשם קידושין. אבל בהנך, דהיינו המקדש
במלוה או בתנאי, טעי, וחושב שחלו
קידושי, [וסבור יודעת היא שאין עליה
גדרים ולכך היא נישאת, וכשבעל – אדעתא
דקידושי קמאי בעל, ולא לשם קידושין. וכן
אם קידש במלוה, טועה לחשוב שחלו
הקידושין, כיון שאינו בקי בהלכות קידושין.
רש"י], ואינו מתכוין לבעול לשם קידושין.
ולא כדברי רבי אלעזר.

אמר רב כהנא משמיה דעולא: המקדש על
תנאי, ובעל, צריכה הימנו גט, שמא גמר
ובעל לשם קידושין.

זה היה מעשה, שקידש אדם אישה בתנאי

ולא התקיים התנאי, ובעל, ולא היה כח
בחכמים להוציאה בלא גט, מספק, שמא
בעל לשם קידושין. אך כתובה אין לה,
שהמוציא מחבירו עליו הראיה⁽¹²⁹⁾.

לאפוקי מהאי תנא, דאמר רב יהודה אמר
שמואל משום רבי ישמעאל: כתוב בתורה,
שאשה שנבעלה, ו"היא לא נתפשה", כלומר,
שלא נבעלה באונס, אסורה. הא אם נתפשה,
מותרת.

ומדייקינן – מדכתיב "והיא", משמע דוקא
היא אסורה לבעלה אם זינתה ברצון, אך יש
לך אחרת, שאף על פי שלא נתפשה וזינתה
ברצון מותרת לבעלה.

ואיזו היא: זו שקידושיה קידושי טעות, כגון
שקידשה על תנאי ולא התקיים התנאי⁽¹³⁰⁾,
שאפילו בנה מורכב על כתיפה –

ממאנת⁽¹³¹⁾ והולכת לה. ואינה צריכה גט. טו-ב

וכיון שאינה צריכה גט, אפילו אם זינתה
ברצון תחת בעלה, מותרת לו, כיון שאינה
מקודשת לו כלל, ודינה כפנויה שזינתה⁽¹³²⁾.

ואפילו בנה מורכב על כתיפה. אך שמואל לא
סבר כרבי ישמעאל בהא, ורק לגבי קידושין על
תנאי סבר שיכולה למאן לעולם.

131. בפשטות אינה צריכה למאן ממש, אלא
כאשר מתברר שלא התקיים התנאי, ממילא בטלו
הקידושין.

אך יש מקום לומר, שאם לא תמאן הוי ראייה
שמחלה על התנאי, ושוב אינה יכולה לבטל את
הקידושין מחמת התנאי. ועיין תוספות.

132. באור הילפותא על פי רש"י ביבמות (ק'
ע"ב).

128. אמנם לגבי קטנה שלא מיאנה, וגדלה,
נחלקו רב ושמואל אחר שבעל, כיון ששם אין
בעילתו בעילת זנות, שהרי מקודשת לו מדרבנן.
ורק שם סבר שמואל שאינו בועל לשם קידושין.
אך בעלמא מודה לרב שאין אדם עושה בעילתו
בעילת זנות.

129. וכן אם קיבלה קידושין מאחר, צריכה גט
משניהם מספק. ועיין ברא"ש שהביא דעה
שאינה צריכה גט מהשני כיון שודאי בא עליה
לשם קידושין. יעויין שם.

130. ועיין בתוספות, שלדעת רבי ישמעאל
אפילו בקידושי קטנה יכולה למאן לעולם,

הרי שסבר רבי ישמעאל, שאדם עושה ביאתו ביאת זנות, ולא בעל לשם קידושין⁽¹³³⁾.

תנו רבנן: המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים, והיו עליה נדרים בשעת הקידושין, והלכה אצל חכם, והתירה, מקודשת⁽¹³⁴⁾.

אך אם קידשה על מנת שאין עליה מומין, והיו עליה מומין בשעת הקידושין, והלכה אצל רופא, וריפא אותה, אינה מקודשת.

ומה בין חכם לרופא?

חכם עוקר את הנדר מעיקרו. ואם כן הוברר למפרע שלא היו עליה נדרים מעולם.

ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא, וכיון שבשעת הקידושין היו עליה מומין, לא חלו הקידושין⁽¹³⁵⁾.

ומקשינן: הרי **תניא:** המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים, או מומין, והלכה אצל חכם והתירה, או אצל רופא וריפא אותה, אינה מקודשת. אף על פי שחכם

עוקר את הנדר למפרע?

ומשינין: **אמר רבא, לא קשיא. הא רבי מאיר הא רבי אלעזר.**

ומבאר הגמרא: **הא דאמרינן "מקודשת" — כדעת רבי מאיר היא, דאמר אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין, ואינו מקפיד שתלך להתיר נדריה אצל החכם, ולכן אם התיר לה מקודשת.**

הא רבי אלעזר, דאמר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד, ואפילו אם יתיר לה החכם את נדרה אינה מקודשת, כיון שמקפיד עליה שלא תתבזה בבית דין, ואדעתא דהכי לא קידשה.

ומבאר הגמרא היכן מצינו את המחלוקת ביניהם בשאלה האם אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין.

מאי היא?

דתנן — "המוציא את אשתו משום נדר, [משום שהיתה נדרנית] — לא יחזיר. וכן אם הוציאה שהוציאה משום שם רע שיצא עליה

להנשא, ואין חוששים שמה תתיר נדרה אחר כך, כיון שאינה רוצה לקלקל את עצמה.

ובירושלמי נחלקו בזה, האם חוששים לקילקולא, ויש אומרים שאכן אינה נישאת בלא גט, כדי שלא יוצר קלקול. ועיין שטמ"ק.

135. כך פירש רש"י. אך התוספות פרשו — שלעולם אינו מקפיד אלא על מה שיהיה בשעה שישאנה, ובמומין, אף אם התרפאה, נמאסת בעיניו ולכן אינה מקודשת. אך בנדרים, כיון שהחכם עוקר את הנדר למפרע אינה נמאסת עליו, וחלו הקידושין.

133. דברי רבי ישמעאל נאמרו מסברא, והפסוק הנו אסמכתא בעלמא. תוספות יבמות ק' ע"ב.

134. ויש לדון אם התירה את הנדר אחר שנישאת לאחר, האם יחולו הקידושין הראשונים למפרע וימצאו בניה ממזרים?

ונחלקו בזה הראשונים. יש אומרים, שבכהאי גוונא לא חלו הקידושין הראשונים, כיון שאמדינן דעתו שאינו רוצה שיחולו כעת אחר שכבר נישאת לאחר.

אך יש אומרים — שלעולם יכולה להתיר את נדרה, ובכל זאת כל זמן שלא התירה יכולה

— לא יחזיר (136).

רבי יהודה אומר: כל נדר שידעו בו רבים, כלומר — שנדרתו בפני עשרה, לא יחזיר. כדי שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בנדרים. ומכיון שאם נדרה בפני עשרה אין הפרה לנדרה, הרי פרצה יותר מדי, וקנסוה.

אך אם לא ידעו בו רבים, ויש לו הפרה — לא קנסוה, ואם ירצה הבעל יחזירנה.

רבי מאיר אומר: כל נדר שצריך חקירת חכם, דהיינו שאין הבעל יכול להפר לה אותו, כגון שאינו מדברים שבינו לבינה — לא יחזיר. משום קילקולא. שלא יאמר לאחר מכן — אילו הייתי יודע שחכם יכול להתיר את הנדר לא הייתי מגרשיך. אלא הייתי שולחך אצל החכם שיתיר לך את הנדר. ולא הייתי חושש שתתבזי בבית דין.

ושאינו צריך חקירת חכם, דהיינו נדר שהבעל יכול להפר — יחזיר. כיון שאין לחוש לקילקול. שאם ירצה לקיימה יפר לה את נדרה.

אמר רבי אלעזר: לא אסרו נדר שצריך חקירת חכם אלא מפני נדר שאינו צריך.

מבאר הגמרא את המשנה:

מאי טעמא דרבי יהודה, שאמר "כל נדר

שידעו בו רבים לא יחזיר", ומנין לו שנדר בפני רבים אין לו הפרה?

דכתיב גבי הגבעונים —

"ולא חכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה", ומוכח שאין לנדר בפני רבים הפרה, שאם לו כן, מדוע לא הפרו את נדרם?!

וכמה "רבים" [בפני כמה נחשב כ"נדר שידעו בו רבים"]?

רב נחמן בר יצחק אומר: שלשה.

וראייתו מדכתיב גבי נדה "ימים רבים", ודרשינן — "ימים" — שנים, "רבים" — שלשה. ומבואר שלשון רבים מתייחסת לשלשה.

רב יצחק אומר: עשרה.

וראייתו מדכתיב בגבעונים — "עדה כתיב בהו, ואין עדה פחות מעשרה.

וממשיכה הגמרא לבאר את המשך המשנה:

"רבי מאיר אומר: כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר. רבי אלעזר אומר: לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך".

ומבאר הגמרא — במאי קמיפלגי?

136. ובגמרא בגיטין (מה ב) הובאו שני טעמים: א. שמא תפר את נדרה, או שמא ימצא השם רע שאינו נכון, ויבא בעלה לערער על גירושיה, לומר, "אילו ידעתי לא הייתי מגרשה, והיו גירושי בטעות", ויוציא לעז על בניה מבעלה הנוכחי שהם ממזרים.

לכן אמרו לו שאינו יכול להחזירה. ואם רוצה

לגרשה עליו לברר היטיב. וכעת אין לחוש ללעז, כיון שידע שאסור לו להחזירה אפילו אם לא תנשא לאחר, ולא חש להמתין ולבדוק אחר הדברים, גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו. ב. גזירה שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות ונדרים. לפיכך אומרים לו, אמור לה — "הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך או